

ЗАТВЕРДЖЕНО:
методичною радою університету
від 25.08.2025 (протокол №1)

Силабус
освітнього компонента
«Навчальна практика»
2025–2026 навчальний рік

Освітня програма:	ОПП «Середня освіта (українська мова і література, практична психологія)»
Спеціальність:	014.01 Середня освіта
Предметна спеціальність:	014.01 Середня освіта (українська мова і література, практична психологія)
Галузь знань:	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус освітнього компонента:	обов'язкова
Викладачі:	кандидат філологічних наук, доцент Ольга СОПІНА, доктор філологічних наук, професор Валентина ШКОЛА української мови та журналістики, української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства
Кафедри:	
Посилання на сайт:	https://bdpu.org.ua/teachers/sopina-syenicheva-olga-anatoliyivna/ , https://bdpu.org.ua/teachers/shkola-valentyna-mykolayivna/
Контактні телефони:	0506404005 – Ольга Сопіна, 0663661359 – Валентина Школа
Email викладачів:	senichevaolga76@gmail.com , skolaval@gmail.com
Графік консультацій:	понеділок, 14.30–15.00, Zoom

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 / 90 год.	денна	30	60	залік

Семестр: 4.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: практикант, методика викладання, ЗЗСО, освітня програма, модельна програма, НУШ, урок, тип уроку, структурна модель уроку, схема.

Мета викладання освітнього компонента «Навчальна практика»: оволодіння системою професійних компетентностей для проведення освітньої діяльності на різних етапах навчання здобувачів вищої освіти.

Завданнями навчальної практики з української мови і літератури: розвиток у студентів-практикантів умінь здійснювати навчання української мови у ЗЗСО на базі сформованих у них професійних компетентностей і знань з основ теорії методики, педагогіки і психології; умінь поєднувати теоретичні знання з методики навчання української мови та методики викладання української літератури з практичною діяльністю навчання; забезпечення практичного пізнання закономірностей професійної діяльності й оволодіння способами її організації, умінь вирішувати конкретні методичні завдання відповідно до умов педагогічного процесу; виховання у ЗВО потреби систематично збагачувати свої знання та творчо застосовувати їх на практиці.

Обов'язковою складовою частиною навчального процесу є самостійне опрацювання відповідної наукової та спеціальної літератури, спрямованої на розвиток навичок науково-дослідницької роботи в області основ теорії методики, педагогіки й психології. Передбачено самостійну роботу зі шкільними підручниками, методичними розробками, освітніми програмами, навчальними календарними планами, термінологічними та іншими видами словників, навчальною та довідковою літературою.

Компетентності та результати навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Результати навчання
<p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні. ФК 1. Усвідомлення структури педагогічної науки та її теоретичних основ.</p> <p>ФК 2. Здатність використовувати у професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.</p> <p>ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання традиційних і новітніх теорій, напрямків, методів і технологій в галузях педагогіки, психології та методики навчання української мови.</p>	<p>РН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>РН.3 Організувати процес свого навчання й самоосвіти.</p> <p>РН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.</p> <p>РН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення типових задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>РН 7. Розуміти основні проблеми освіти та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>РН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.</p> <p>РН 13. Використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.</p> <p>РН 14. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної освітньої спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>РН 15. Планувати, організувати та здійснювати освітній процес з урахуванням психологічних і</p>

<p>ФК 4. Розуміння основних цілей і завдань освітнього процесу та специфіки діяльності викладача української мови у закладах вищої освіти.</p> <p>ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.</p> <p>ФК 7. Здатність планувати, організовувати, здійснювати прикладне мікродослідження з предметної спеціальності на засадах методологічного та правового підґрунтя; аналізувати, систематизувати, інтерпретувати та презентувати його результати.</p> <p>ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.</p> <p>ФК 10. Здатність планувати, організовувати та проводити заняття та навчальні курси з української іноземної мови, а також оцінювати навчальні досягнення здобувачів вищої освіти.</p> <p>ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.</p> <p>ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.</p> <p>ФК 13. Здатність керувати власним професійним розвитком у сфері вивчення та навчання української мови.</p>	<p>фізіологічних особливостей ЗВО, їхніх потреб та інтересів, а також специфіки навчальної освітньої компоненти.</p> <p>РН 16. Володіти методикою проведення навчальних занять у закладах вищої освіти; використовувати різноманітні ефективні форми, прийоми й методи навчання; аналізувати результати засвоєння ЗВО навчального матеріалу з ОК; оцінювати знання, уміння та навички у системі відповідної шкали оцінювання.</p> <p>РН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти реального освітнього процесу та використовувати їх для планування, організації та реалізації прикладного мікродослідження з української мови; презентувати його результати.</p> <p>РН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні типових задач і вирішення проблем у професійній діяльності в галузі обраної освітньої спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.</p> <p>РН 19. Критично оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність; будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення компетентності школярів.</p>
---	---

Зміст освітнього компонента:

Тематика навчальної практики					
Модуль	Тема модуля	Види діяльності	Завдання (год.)	Вага оцінки	Термін виконання
1.	Організаційне заняття. Організаційна структура ЗЗСО, структура управління закладу	Настановча конференція. Вивчення організаційної структури ЗЗСО, структури управління закладу	Обговорення вимог щодо проходження навчальної практики з української мови і літератури. Аналіз: - організаційної структури ЗЗСО, - структури управління закладу, - особливостей навчання української	10	1 тиждень

			мови та літератури в ЗЗСО, - типових освітніх програм / модельних програм НУШ / навчальних календарних планів (5 год.)		
2.	Студент-практикант як учитель-предметник української мови	Уроки української мови	Спостереження занять. Аналіз уроків української мови (20 год.)	15	протягом практики
3.	Студент-практикант як учитель-предметник української літератури	Уроки української літератури	Аналіз уроків української літератури (20 год.)	15	протягом практики
4.	Студент-практикант як класний керівник/вихователь	Позанавчальний виховний захід з української мови / літератури	Аналіз позанавчального виховного заходу. (10 год.)	15	протягом практики
		Психолого-педагогічне вивчення колективу здобувачів загальної середньої освіти	Складання профілю класу (5 год.)	10	протягом практики
5.	Студент-практикант як учитель-методист української мови і літератури	Шкільні підручники	Аналіз підручників: - з української мови (10 год.)	10	2 тиждень
			- з української літератури (10 год.)	10	
6.	Підсумок проходження навчальної практики	Підсумкова конференція. Захист навчальної практики. Демонстрація звітів-презентацій	Укладання щоденника практики (5 год.)	5	кінець практики
			Укладання <u>звіту-презентації</u> про проходження навчальної практики у ЗЗСО: - опис бази практики;	10	

			- опис проведеної роботи, узагальнення отриманого досвіду (5 год.)		
Всього годин:			90 год.		

Методи навчання:

- словесні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія),
- наочні (ілюстрації, презентації), практичні (виконання вправ) з використанням засобів дистанційного навчання (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, консультації online на базі освітньої платформи «Zoom» та месенджерів (Telegram, Viber);
- пояснювально-ілюстративний;
- частково-пошуковий (евристичний);
- індуктивні, дедуктивні, метод аналогій, самостійна робота з електронним навчально-методичним комплексом.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): обов'язкове дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти («Положення про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті» (http://bdpu.org/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist-_sayt.pdf)), а саме: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Дозволяється користуватися технологіями штучного інтелекту, однак жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Технічне і програмне забезпечення/обладнання, наочність: освітні платформи інтерактивної взаємодії у форматі відеоконференції Zoom; віртуальне навчальне середовище «Moodle» університету, що містить навчально-методичний комплекс освітньої компоненти для ефективної взаємодії, самоосвіти та контролю освітніх результатів здобувачів; Google-сервіси (Кеер, документи, презентації, форми, чат, календар, диск); ноутбук.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. Підсумкова оцінка – це сума рейтингової оцінки за результатами проходження практики здобувачами вищої освіти (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти під час поточного та підсумкового контролю

Поточні практичні завдання й самостійна робота, підсумковий контроль									Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	Змістовий модуль №3	Змістовий модуль №4		Змістовий модуль №5		Змістовий модуль №6		
T ₁₋₂	T ₃₋₄	T ₅₋₆	T ₇	T ₈	T ₉	T ₁₀	T ₁₁	T ₁₂	100
10	15	15	15	10	10	10	5	10	

$T_1, T_2 \dots T_{12}$ – теми змістових модулів.

5 ... 100 – кількість балів, які отримує здобувач вищої освіти.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання (табл. 2) відповідно до положення «Внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності Бердянського державного педагогічного університету» (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/vszyao_sajt_2025.pdf).

Шкала оцінювання: національна й ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90–100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78–89	добре		B (добре)
65–77			C (добре)
58–64	задовільно		D (задовільно)
50–57			E (задовільно)
35–49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1–34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Узагальнені критерії оцінювання:

- «А», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;

- «В», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи й задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- «С», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

- «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- «E», 50–57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);

- «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);

- «F», 1–34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація):**Основні**

1. Державний стандарт базової середньої освіти. 2020.

URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartivpovnoyi-zagalnoyiserednoyi-osviti-i300920-898>.

2. Конаржевський Ю. А. Аналіз уроку. Харків : Ранок. 2008. 336 с.
3. Організація дистанційного навчання у школі : методичні рекомендації МОН України / упорядн.: І. Коберник, З. Звиняцьківська. 2020. 70 с. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/GRYF_Metodychni_rekomendatsii-_dystantsiy-na_osvita_str.pdf.
4. Освітні програми. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi>.
5. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. [3-тє вид., допов. і переробл.]. Київ : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
6. Типові освітні програми. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/tipovi-osvitni-programi-2>.

Допоміжні

7. Артемчук Г. І. Методика організації науково-дослідної роботи / Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Київ : Форум, 2000. 271 с.
8. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання: (ГОСТ 7.1–2003, ІДТ): ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Чинний з 2007–07–01. Київ : Держспоживстандарт України, 2007. III, III, 47 с.
9. Бондар В. Дидактика: [підруч. для студентів вищих пед. навч. закладів]. Київ : Либідь, 2005. 264 с.
10. Босак С. Особистісно-орієнтоване навчання – у практиці. *Українська мова і література в школі*. 2003. № 8. С. 37–41.
11. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посіб. для вчителів. Луганськ: Навч. кн., Янтар, 2004. 84 с.
12. Конспекти уроків з української мови: компетентнісно орієнтований підхід (на допомогу вчителю-словеснику) / упор. : А. Рудак, Н. Рушак. Івано-Франківськ : ІМЦ Департаменту освіти та науки Івано-Франківської міської ради, 2018. 163 с. URL: <faa60ee8bc580edd86eb1e98a469b308.pdf>.
13. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології : навч. посіб. / Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Київ : Просвіта, 2000. 368 с.
14. Плиско К. М. Принципи, методи і форми навчання української мови. Харків : [б. в.], 1995. С. 204–239.
15. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. [2-е вид., доп.]. Харків : Вид. група «Основа», 2008. 112 с.
16. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. для студентів вищих пед. закладів освіти. [Вид. 3-тє, перероб. і доп.]. Тернопіль : Навчальна книга, 2009. 168 с.
17. Фіцула М. М. Педагогіка: посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2001. 546 с.
18. .Українська мова : енциклопедія / редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. Київ : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2007. 856 с.

Інтернет-ресурси

19. bdfpu.org: сайт Бердянського державного педагогічного університету.
20. <http://mon.gov.ua>: Сайт Міністерства освіти і науки України.
21. <http://www.school.ed.net.ua>: Всеукраїнський шкільний портал – інформація про середні навчальні заклади України, курси дистанційної освіти, мультимедійні підручники, новітні розробки на допомогу навчальному процесу.
22. <http://www.osvita.org.ua>: Освітній портал – новини освіти та науки, статті з питань освіти, навчальні курси, ресурси з дистанційної освіти.
23. <https://vseosvita.ua>.